

ŠKOLNÍ PROGRAM PREVENCE SOCIÁLNĚ NEŽÁDOUCÍCH JEVŮ

„ŽIVOT JE ZÁBAVA, KDYŽ NĚCO UMÍM!“

Školní rok 2024-2025

OBSAH:

- 1. Školní program prevence sociálně nežádoucích jevů**
- 2. Charakteristika školy**
  - 2.1 Základní údaje o škole*
  - 2.2 Školní poradenské pracoviště*
  - 2.3 Členové školního poradenského pracoviště*
- 3. Východiska pro vypracování Školního programu prevence sociálně patologických jevů (dále jen ŠPP)**
- 4. Cíle programu**
  - 4.1 Dlouhodobé cíle*
  - 4.2 Krátkodobé cíle*
- 5. Charakteristika cílových skupin**
  - 5.1 Studenti školy*
  - 5.2 Učitelé*
  - 5.3 Rodiče*
- 6. Prevence rizikového chování ve výuce v rámci školních vzdělávacích programů**
- 7. Plán aktivit pro školní rok 2024-2025**
  - 7.1 Aktivity pro žáky*
  - 7.2 Vzdělávání učitelů*
  - 7.3 Spolupráce s rodiči*
- 8. Evaluace**
- 9. Kontaktní adresy**
- 10. Závěr**
- 11. Přílohy**
  - I. Strategie předcházení školní neúspěšnosti**
  - II. Strategie řešení školní šikany**

1. Školní program prevence sociálně nežádoucích jevů

Školní program prevence sociálně nežádoucích jevů je konkrétní dokument školy, zaměřený na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností, dále pak na vzdělávání a spolupráci pedagogických pracovníků, vzdělávání školního metodika prevence a v neposlední řadě na spolupráci s rodiči.

Naše škola se rozhodla připravit a realizovat komplexní program primární prevence sociálně patologických jevů, který se zaměřuje na prevenci:

- experimentů žáků s návykovými látkami,
- fyzického a psychického ubližování a slovního napadání žáků ve škole i mimo ni,
- závislosti na počítačových hrách a hracích automatech,
- vandalismu, krádeží, ničení osobních věcí žáků ve škole
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie),
- domácího násilí a sexuálního zneužívání,
- záškoláctví,
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- projevů rasové a menšinové intolerance aj.

2. Charakteristika školy

Střední škola gastronomie a služeb Nová Paka je příspěvkovou organizací Královéhradeckého kraje. Škola má přibližně 550 žáků denního studia, kteří navštěvují obory s výučním listem (Cukrář, Pekař, Kuchař-číšník, Truhlář, Krejčí, Výrobce potravin ŠVP Sladovník-pivovarník) i obory s maturitním vysvědčením (Hotelnictví a Podnikání). Multifunkčně vybavená škola, která prošla rozsáhlou rekonstrukcí, disponuje plně vybavenými, moderními dílnami pro odborný výcvik všech oborů a bohatou sítí smluvních pracovišť odborného výcviku. Nedílnou součástí přípravy jsou odborné a specializační kurzy, mezinárodní projekty, soutěže, sportovní kurzy a další. Pro žáky ze vzdálenějších míst škola zajišťuje ubytování s celodenním stravováním v moderní budově Domova mládeže při Gymnáziu a SOŠPg Nová Paka. Škola pracuje v souladu se ŠVP s mottem: „ŽIVOT JE ZÁBAVA, KDYŽ NĚCO UMÍM!“ Na škole pracuje školní poradenské pracoviště složené ze zástupců vedení školy, výchovné poradkyně, školní metodičky prevence a sociálního pedagoga - úzce spolupracuje s učiteli teoretické výuky i učiteli odborného výcviku. Tato skupina koordinuje veškeré aktivity na SŠGS Nová Paka a podílí se na přípravě a následné realizaci Školního programu prevence sociálně nežádoucích jevů.

2.1 Základní údaje o škole

Název školy	Střední škola gastronomie a služeb Nová Paka
Adresa školy	Masarykovo náměstí 2, Nová Paka 509 01
Odloučené pracoviště teoretické výuky	Zámecká 478, Lázně Bělohrad 507 81
IČO	15055256
IZO	600170802
Telefon	493 723 784
E-mail	skola@ssgs.cz
Adresa internetové stránky	www.ssgs.cz
Facebooková stránka	www.facebook.com/1ssgs/
Zřizovatel	Královéhradecký kraj, Pivovarské náměstí 1245, 500 03 Hradec Králové
Vedoucí pracovníci	Mgr. Petr Jaroš, ředitel školy Ing. Ladislava Kocourková, zástupkyně ředitele Mgr. Petr Ježek, zástupce ředitele

2.2 Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště poskytuje žákům, jejich zákonným zástupcům i pedagogům poradenské služby a konzultace zaměřené na prevenci a řešení rizikového chování, na péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, na zkvalitňování sociálního klimatu školy.

2.3 Členové školního poradenského pracoviště

Činnost školního poradenského pracoviště zajišťují na základě pověření ředitelem školy:

- a) **Výchovná poradkyně Mgr. Gabriela Výborná** - v její náplni práce je péče o žáky se speciálními potřebami, poskytuje individuální konzultace žákům a zákonným zástupcům, zprostředkovává styk s PPP a SPC, eviduje a řeší stížnosti a připomínky ze schránky důvěry. Zároveň konzultuje jednotlivé případy s metodičkou prevence a sociálním pedagogem, ostatními vyučujícími či s vedením školy. Velkou výhodou je, že pro svoji práci má k dispozici samostatnou poradenskou místnost.

Tel.: 493 723 784

E-mail: vyborna@ssgs.cz

Konzultační hodiny: Sudý týden (Nová Paka): středa: 14:05-14:50

(Lázně Bělohrad): čtvrtek: 14:05-14:50

Lichý týden (Nová Paka): pondělí - 14:05-14:50

Ostatní dny po předchozí osobní či telefonické domluvě.

b) Školní metodička prevence Mgr. Jaroslava Vaněčková

Náplní práce školního metodika prevence je:

- příprava školní preventivní strategie
- seznámení se s metodickými pokyny a dalšími materiály potřebnými pro činnost metodika
- studium odborných materiálů ohledně protidrogové prevence na školách a vedení školy při řešení výchovných problémů žáků spadajících do oblasti sociálně-patologických jevů
- práce a osobní komunikace se žáky a zajištění vzdělávacích akcí v rámci realizace školní preventivní strategie
- koordinace spolupráce pedagogických pracovníků
- komunikace osobně, telefonicky a elektronicky s rodiči problémových žáků a s rodiči, kteří si kontakt sami vyžádají

S čím se na něho můžete obrátit? Které problémy spadají do jeho kompetence?

- nezdravé vztahy v kolektivu třídy a mezi žáky
- experimenty žáků s návykovými látkami
- vandalismus, krádeže, ničení osobních věcí žáků ve škole
- fyzické a psychické ubližování a slovní napadání žáků ve škole i mimo ní
- projevy rasové a menšinové intolerance
- domácí násilí a sexuální zneužívání
- závislost na počítačových hrách a hracích automatech
- poruchy příjmu potravy
- další problémy ovlivňující vzdělávání a výchovu žáků

Tel.: 493 723 784

E-mail: vaneckova@ssgs.cz

Konzultační hodiny: Sudý týden (Nová Paka): čtvrtek: 14:05-14:50

(Lázně Bělohrad): pondělí: 14:05-14:50

Lichý týden (Nová Paka): čtvrtek: 14:05-14:50

(Lázně Bělohrad): středa: 14:05-14:50

Ostatní dny po předchozí osobní či telefonické domluvě.

c) Sociální pedagog Mgr. Bc. Miroslav Popelák

Náplní práce sociálního pedagoga je:

- Vyhledávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich zařazení do vhodného preventivního (stimulačního) či intervenčního programu.
- Vyhledávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a jejich zařazení do speciálně pedagogické péče.
- Vytyčení hlavních problémů žáka, stanovení plánu pedagogické podpory v rámci školy a mimo ni (druh, rozsah, frekvence, trvání intervenčních činností).
- Diagnostika speciálních vzdělávacích potřeb (shromáždění údajů o žákovi, včetně anamnézy rodinné a osobní), speciálně pedagogická intervence ve školním prostředí, speciálně pedagogická diagnostika předpokladů pro čtení, psaní, počítání, předpokladů rozvoje gramotnosti, analýza získaných údajů a jejich vyhodnocení.
- Speciálně pedagogická diagnostika při výchovných problémech (etopedická), stanovení intervenčního přístupu v rámci školy i mimo ni, dle potřeb, možností a profilace školy.
- Screening, ankety, dotazníky ve škole týkající se speciálních vzdělávacích potřeb a rizika vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.
- Intervenční podpora při realizaci plánu pedagogické podpory
- Dlouhodobá i krátkodobá individuální speciálně pedagogická péče za účelem naplňování podpůrných opatření pro žáky, speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, reedukační, kompenzační a stimulační činnosti, se žákem s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb (vzdělávací činnosti, stimulační činnosti).
- Dlouhodobá i krátkodobá speciálně pedagogická péče o skupiny žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (speciálně pedagogické vzdělávací činnosti, reedukační, kompenzační a stimulační), se skupinami žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb (vzdělávací činnosti, stimulační činnosti).
- Participace na vytvoření individuálního vzdělávacího plánu u žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo plánu pedagogické podpory u žáků s rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb
- Průběžné vyhodnocování účinnosti poskytovaných podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb u žáků, dle potřeby návržení a realizace úprav.
- Preventivní intervenční programy v oblasti školního neúspěchu / výchovných problémů s uplatněním speciálně pedagogických / etopedických přístupů.

- Individuální konzultace pro rodiče, zabezpečení průběžné komunikace a kontaktů s rodiči žáka/zákonnými zástupci.
- Individuální konzultace pro pedagogické pracovníky v oblasti speciálních vzdělávacích potřeb a rizika vzniku speciálně vzdělávacích potřeb.
- Speciálně pedagogické přístupy při řešení multikulturní problematiky ve školním prostředí.
- Konzultace s pracovníky školských a dalších poradenských zařízení
- Příprava a průběžná úprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole – koordinace speciálně pedagogických poradenských služeb ve škole.
- Metodická pomoc třídním učitelům při vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami nebo rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.
- Metodické činnosti pro další pedagogické pracovníky školy – specifika výuky a forem práce se žáky – jejich zavádění do výuky, instruktáže využívání speciálních pomůcek a didaktických materiálů.
- Kooperace s pedagogickými pracovníky školy zajišťujícími poradenské služby.
- Kooperace se školskými poradenskými zařízeními a s dalšími institucemi a odbornými pracovníky ve prospěch žáka se speciálními vzdělávacími potřebami nebo rizikem vzniku speciálních vzdělávacích potřeb.

Konzultační hodiny: Sudý týden: pondělí a čtvrtek- 8:00 -14:00

Lichý týden: pondělí a čtvrtek- 8:00 -14:00

3. Východiska pro vypracování Školního programu prevence sociálně patologických jevů (dále jen ŠPP)

Školní preventivní program jako základní nástroj prevence rizikového chování vychází především z následujících právních norem:

- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění
- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Školní vzdělávací program SŠGS oborů vzdělání s výučním listem a oborů vzdělání s maturitní zkouškou
- Zákon 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, v platném znění
- Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, v platném znění

- Vyhláška č. 72/2005 Sb. v platném znění podle vyhlášky č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Metodický pokyn – Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policí ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané čj. 25884/2003-24
- Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2014-2018
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28)
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018 (MŠMT)

4. Cíle programu

4.1 Dlouhodobé cíle

- rozvíjet ve škole systém komplexní primární prevence, který umožní předcházet rizikovým jevům v chování žáků a dále umožní rozpoznat a zajistit včasnou intervenci (např. v případech domácího násilí, šikany aj.).
- vést žáky k pocitu zdravého sebevědomí, správnému sebehodnocení, schopnosti stanovit si v životě reálné cíle, k poznávání sebe sama, ke zvládnutí stresu, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek. K tomuto cíli bude využito různých metod aktivního sociálního učení, individuálního přístupu k žákům, třídních hodin apod.
- vytvořit pozitivní atmosféru ve třídách, tzn. vytvářet příznivé sociální, emocionální i pracovní klima založené na účinné motivaci, spolupráci a aktivizujících metodách výuky.
- spolupracovat s rodiči, zajistit jejich informovanost. Cílem bude motivovat je pro spolupůsobení v této oblasti, vytvářet důvěru rodičů ke škole a zároveň jim nabídnout možnost poradenství.
- podporovat další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence sociálně patologických jevů a jejich diagnostiky

4.2 Krátkodobé cíle

- Zajistit realizaci adaptačního kurzu pro žáky 1. ročníku oboru Hotelnictví. Jeho cílem bude zprostředkovat vzájemné poznávání nově se tvořící třídy při vstupu na SŠ. V programu kurzu bude uskutečňování seznamovacích aktivit za přítomnosti třídního učitele a výchovné poradkyně. Zde by mělo docházet

k vytváření prvních individuálních i skupinových kontaktů a měl by být podpořen rozvoj skupinové dynamiky školní třídy.

- Pokračovat ve využití koutku se schránkou důvěry „Ouško“, kde jsou zveřejňována aktuální témata a kde je anonymní formou reagováno na dotazy žáků.
- Vytvořit důvěryhodné poradenské služby pro žáky, učitele a rodiče, spolupracovat s dostupnými institucemi a organizacemi v oblasti prevence.
- Vést žáky k odmítání sebepoškozování jako součásti procesu hledání „vlastní životní filozofie“ a vymezení své identity ve skupině.
- Rozvíjet sociální a personální kompetence žáků využitím práce ve skupinách, při zpracování projektů, např. v rámci odborných soutěží. Žáci získají možnost naučit se pravidlům práce ve skupině, podílet se na týmové práci a naučí se prezentovat své výsledky.
- Podporovat spolupráci školy a firem a institucí veřejné sféry se zaměřením na další možnosti uplatnění našich žáků. (viz výběr povolání)
- Seznámit učitelský sbor s aktualizovaným plánem.
- Zvýšit informovanost žáků o dopadu nabytí plné trestní odpovědnosti především ve 3. ročnících všech studijních oborů
- V rámci přednášek a vyučovacích hodin žáky seznámit s problematikou a vysvětlit, jak předcházet následujícím rizikovým jevům:
  - Užívání návykových látek
  - Poruchy příjmu potravy
  - Šikana, násilí, kyberšikana
  - Vandalismus, kriminalita
  - Rasismus, xenofobie
  - Záškoláctví
  - Onemocnění HIV/Aids

5. Charakteristika cílových skupin

5.1 Žáci školy

Školní preventivní program je zaměřen na věkovou skupinu 15 – 19 let. Je to věk, kdy mladý člověk chce vypadat a žít jako dospělý, ale chybí mu k tomu důležité vnitřní předpoklady - zkušenost a odpovědnost.

V tomto období dochází k hledání vlastního místa ve světě, urovnávání si vlastních hodnot, postojů a cílů. Přetrvává pocit nejistoty (obavy z budoucnosti, co budu dělat po škole, kde budu bydlet) a podceňování a přeceňování sebe sama (výkyvy ve výkonu a v kázni ve škole nebo v práci, potřeba "velkých výkonů" - prokazování odvahy, fyzické kondice). Probíhá přeskupení nebo budování nových přátelských skupin (přechod na SŠ, později na VŠ nebo do

práce), přičemž jsou kladeny větší nároky na hloubku vztahu (porozumění, společné cíle), vzniká potřeba se k někomu citově vázat, partner je idealizován a zcela nárokován.

Proto je důležitá prevence a práce s mládeží. Je důležité zavčas zjistit, k čemu žáci inklinují a impulzivitu redukovat.

Jelikož škola jako instituce udržuje s dítětem kontakt po mnoho let mnoho hodin denně, hraje jednu z důležitých úloh v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

Škola by měla také do jisté míry spolupracovat s rodinou, jakožto s druhým výrazným prostředkem poskytování prevence. Základem této spolupráce by měl být dialog, jelikož kontakt školy s rodinou je často postaven na vysvětlování a nalézání lepšího porozumění.

5.2 Učitelé

Největší tíha realizace programu připadá výchovné poradkyni, školní metodičce prevence školy a sociálnímu pedagogovi, kteří se účastní vzdělávání v tomto směru.

Důležitou roli samozřejmě budou hrát vyučující společenských věd, zejména občanské nauky a základů společenských věd, dále vyučující práva a psychologie, základů přírodních věd a tělesné výchovy. Přesto však i na další pedagogy – především třídní učitele - budou kladeny nároky a to zejména v takovém přístupu k žákům, který zajistí respektování osobnosti žáka, postaveném především na partnerském vztahu. Posilování sebevědomí, pomoc při zvládnutí stresových situací, zdravá náročnost není výsadou jen několika učitelů. Za tímto účelem budou všichni kolegové seznámeni s tímto programem a s hlavními pravidly primární prevence.

V rámci účinného výchovného působení a osobního příkladu je většina našeho pedagogického sboru nekuřácká.

5.3 Rodiče

Naším úkolem, v rámci Školního preventivního programu, je pokračovat především v informování o dané problematice na třídních schůzkách s rodiči, vytvořit prostor pro vzájemnou komunikaci, nastolit atmosféru součinnosti při řešení nastalých problémů apod. Budeme tedy pracovat nejen s rodiči problémových žáků, ale samozřejmě i s ostatními.

6. Prevence rizikového chování ve výuce v rámci školního vzdělávacího programu

Prevence sociálně patologických jevů je součástí Rámcového vzdělávacího programu a je zahrnuta ve Školním vzdělávacím programu. Prvky prevence rizikového chování budou začleňovány, jak v rámci výuky všeobecně vzdělávacích, tak i odborných předmětů. Je třeba, aby aspekty preventivního působení byly mezipředmětově koordinovány.

Preventivní témata se nejčastěji objevují v následujících předmětech:

- občanské nauka,
- základy společenských věd,
- základy přírodních věd,
- český jazyk,
- nauka o výživě,
- psychologie,
- právo,
- tělesná výchova

Vyučující budou volit takové metody a formy práce, které povedou k vytváření atmosféry spolupráce, k sebepoznávání studentů, zdravému sebehodnocení, přispějí k zdokonalování schopnosti komunikace atd.

V rámci vhodných témat budeme využívat odborníků (i z řad rodičů) k besedám, např. právní problematika dealerství a užívání drog, zdravotní rizika návykových látek, zdravý životní styl atd.

7. Plán aktivit na školní rok 2024/2025

7.1 Aktivity pro žáky

<u>ZÁŘÍ:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Adaptační kurz • Sportovně turistický kurz v Chorvatsku	– 1. ročník hotelnictví – 3. ročníky
<u>ŘÍJEN:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Kopidlenský kvítek • Presentace škol Trutnov • Presentace škol Jičín • Presentace škol Turnov • Presentace škol Náchod • Presentace škol Rychnov nad Kněžnou	– všechny obory – všechny obory – všechny obory – všechny obory – všechny obory – všechny obory
<u>LISTOPAD:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Presentace škol Semily • Presentace škol Hradec Králové	– všechny obory – všechny obory
<u>PROSINEC:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Vánoční výstava v SŠGS	– všechny obory
<u>LEDEN:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Kurz baristický • Kurz studené kuchyně	– obor kuchař-číšník, hotelnictví – obor kuchař-číšník, hotelnictví
<u>ÚNOR:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Barmanský kurz • Lyžařský kurz	– obor kuchař-číšník, hotelnictví – 1. ročníky
<u>BŘEZEN:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Kurz vyřezávání ovoce a zeleniny • Cukrářský kurz • Kouzlení z perníku	– obor kuchař-číšník, hotelnictví – 1. ročník hotelnictví – všechny obory
<u>DUBEN:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • GASTRO Hradec Králové • Kurz ošetřování a čepování piva	– obor kuchař-číšník, cukrář, pekař, hotelnictví – obor kuchař-číšník, hotelnictví
<u>KVĚTEN:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Kurz someliérský • Kytičkový den	– obor kuchař-číšník, hotelnictví – všechny obory
<u>ČERVEN:</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Slavnosti slunovratu • Olympijský den ředitele školy	– všechny obory – všechny obory

Další akce budou zařazeny podle aktuální situace v průběhu školního roku:

- filmová a kulturní představení, návštěvy výstav,
- přednášky zajímavých osobností na podporu životního stylu – sportovců, cestovatelů, metodiků či jinak úspěšných lidí
- reprezentace školy v rámci sportovních soutěží /fotbal, basketbal, florbal, stolní tenis, atletika .../
- účast žáků na celostátní konverzační soutěži hotelových škol
- ve spolupráci s učiteli teoretické a odborné výuky reprezentace žáků školy v rámci studijních i učebních oborů /módní přehlídka, soutěže kuchařů a cukrářů, pořádání rautů či jiných slavnostních hostin, soutěže pekařů a truhlářů, vyřezávání ovoce a zeleniny, barmanských soutěží.../
- účast žáků studijního oboru Hotelnictví i žáků ostatních učebních oborů na mezinárodních projektech i dalších výjezdech v rámci spolupráce školy s ostatními školami v zahraničí
- odborné exkurze
- školní výlety
- třídnické hodiny dle potřeby

7.2 Vzdělávání učitelů

Zejména pedagogové pověřeni primární prevencí, tzn. výchovná poradkyně školy Mgr. Gabriela Výborná a metodička prevence Mgr. Jaroslava Vaněčková, se budou průběžně zúčastňovat vzdělávacích akcí s danou problematikou.

Ostatní učitelé budou informováni o obsahu Školního preventivního programu budou seznámeni s metodickým postupem problematických projevů rizikového chování žáků a bude jim dále poskytnuta informace o dalších dostupných materiálech, které jsou ve škole k dispozici.

7.3 Spolupráce s rodiči

V rámci třídních schůzek dvakrát za rok budou rodiče seznámeni s danou problematikou, bude jim vysvětleno, jakým způsobem škola případné problémy řeší, a jak jim může pomoci.

Každý vyučující nabízí rodičům možnost individuální konzultace po předchozí domluvě, nejen za účelem řešení výchovně vzdělávacích problémů, ale vždy, když je o to požádán.

8. Evaluace

K vyhodnocování podmínek ve škole a naplnění cílů ŠPP využíváme následující zdroje: pozorování, dotazníkové šetření, rozhovory s třídními učiteli a ostatními pedagogy, žáky, záznamy metodičky prevence a výchovné poradkyně. Vše je statisticky zpracováno a vyhodnoceno v rámci výkazu preventivních aktivit. Následně jsou s výsledky seznámeni pedagogové na pedagogické radě.

Veškerou evidenci preventivních aktivit povede školní metodička prevence ve spolupráci s dalšími zúčastněnými pedagogy v elektronické formě a provede jejich vyhodnocení tak, aby bylo možné určit jejich efektivitu. Zároveň bude zpracovávat zprávy pro vedení školy či nadřízené orgány.

9. Kontaktní adresy

Pedagogicko-psychologická poradna Královéhradeckého kraje	Pracoviště Jičín 17. Listopadu 861, Valdické Předměstí, 506 01 Jičín Tel.: 493 533 505
Linka bezpečí, z.s.	Ústavní 95, 181 02 Praha 8- Bohnice Tel.: 266 727 979 Tel.: 116 111(zdarma pro děti a mládež studující do 26 let)
Krajská protidrogová koordinátorka Mgr. Monika Honzíková, KÚ HK	tel.: 495 817 433 mail: mhonzikova@kr-kralovehradecky.cz
Úsek sociálně právní ochrany dětí- Ivana Jandová	17.listopadu 16, 506 01 Jičín Tel.: 493 545 285
Okresní metodik prevence Mgr. Šárka Pušová	s.pusova@prevencekhk.cz
Krajská školská koordinátorka prevence Mgr. Jana Hrnčířová	Tel.: 495 817 219 mail: molikarova@kr-kralovehradecky.cz , tel. 495 817 524
Úřad práce Jičín	Havlíčková 56, Valdické Předměstí, 506 01 Jičín Tel.: 950 122 350, 950 122 316
Krajské ředitelství policie Královéhradeckého kraje – Územní odbor Jičín	Balbínova 24, 506 12 Jičín Tel.: 974 533 229, 974 533 232
K-centrum (Lexus) HK	tel.:495 513 977 kacko.hradec@laxus.cz

10. Závěr

Minimální preventivní program pro školní rok 2024//2025 může být v průběhu školního roku aktualizován a doplňován. Reaguje na situaci ve škole a její problémy a měl by vést k tomu, aby škola byla místem, kde budou naši žáci žít v bezpečí a svobodě.

V Nové Pace dne 2. 9. 2024

Vypracovala: Jaroslava Vaněčková v. r

11. Přílohy

I. Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost představuje jeden z vážných problémů, se kterým se pedagogové velmi často setkávají. K jeho řešení je nutná soustavná a náročná práce se žákem, popř. také s rodinou žáka. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinném prostředí. Neprospěch je zpravidla způsoben souborem příčin, které je třeba dobře diagnostikovat. Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

a) osobnost žáka - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka,

b) nepodnětné rodinné prostředí, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích, v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem),

c) nesprávná volba studijního oboru, která způsobí nízkou, resp. nulovou motivaci při zvládání učiva.

Řešení školní neúspěšnosti

Především je nezbytné podrobit žáka adekvátní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žakových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní realizovat vhodná opatření. Je nezbytné reagovat co nejdříve, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "prospívající žáky" s předpoklady složit maturitní zkoušku.

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

a) poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z pedagogicko-psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra, integrace žáka a vytvoření individuálního vzdělávacího programu.

b) žáci sociálně znevýhodnění (jejichž neúspěšnost souvisí s tzv. mimoosobnostními faktory) - motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole, práce s klimatem třídy a začleňování těchto dětí do majoritního kolektivu.

c) žáci s vysokou absencí (jsou také často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti) – včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva, stanovení termínů vyzkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví harmonogram a různé způsoby podpory dítěte.

Postup při řešení školní neúspěšnosti

Zákonní zástupci jsou informováni o výsledcích vzdělávání svých dětí zápisy v žákovských knížkách u oborů vzdělání s výučním listem a v systému „Bakalář“ u oborů vzdělání s maturitní zkouškou nebo v rámci konzultačních hodin a rodičovských schůzek.

Významnou roli při řešení školní neúspěšnosti má třídní učitel, který na základě rozboru výsledků průběžné klasifikace v systému „Bakalář“ po prvním čtvrtletí domluví jednání se žáky, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (hodnoceni nedostatečně nebo dostatečně, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový) a s jejich zákonnými zástupci. Jednání se dále zúčastní učitelé daných předmětů, ve kterých žák neprospívá, případně výchovný poradce. Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě. Také se sjedná termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu - za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel.

Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka s výchovnou poradkyní (případně rodičů, žáka a výchovné poradkyně) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebního stylu).

Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena opět na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).

II. Strategie řešení školní šikany

1. Úvod

Tento materiál vznikl na základě metodického pokynu MŠMT čj. MSMT-22294/2013-1 (prevence a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení).

Se **šikanou**, projevy agresivity či nesnášenlivosti se můžeme bohužel v dnešních školách setkávat velmi často. Mnoho pedagogů neví nebo si nejsou jistí v tom, jak správně postupovat. A to jak v případech, kdy existuje podezření na šikanu, tak i když se některé projevy ukáží zcela zjevně. Šikana se rovněž může realizovat prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. **kyberšikanu**.

Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití ICT (informačních a komunikačních technologií), zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky. Povaha a provedení útoku pak určuje její závažnost (podrobněji viz metodické doporučení). Kyberšikanou není oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, bez nadávek a ponižování.

Za šikanování se **nepovažuje** šikádlení a agrese, která nemá znaky šikanování (opakování, záměrnost atd.). Například, když se tzv. „poperou“ dva přibližně stejně silní žáci kvůli dívce, která se jim oběma líbí, nejde o šikanování, protože tu chybí nepoměr sil, kdy oběť se neumí nebo z různých příčin nemůže bránit (podrobněji viz metodické doporučení).

Důležité znaky šikanování: záměrnost, cílenost, opakování (není podmínkou), nepoměr sil, bezmocnost oběti, nepřijemnost útoku, samoučelnost agrese.

Velmi důležité je seznámit žáky i zákonné zástupce žáků s existencí tohoto materiálu s ujištěním, že nikdo nemá právo druhému ublížovat a jakékoliv projevy nežádoucího příp. nebezpečného chování budou okamžitě potlačeny v souladu s platnou legislativou.

Nabízím základní scénář, jak v takové situaci postupovat, přičemž platí několik velmi důležitých pravidel:

- nepodceňujme žádné detaily
- jakákoli kamufláž nebo řešení „na oko“ nemá smysl
- dodržujme postup krok za krokem
- vše si opakovaně ověřujme
- respektujme osobnost každého zúčastněného

2. Strategie šetření šikany

Scénář „první pomoci“ při šikaně

1. Třídní učitel – problém zjistí, oznámí věc preventistovi nebo výchovné poradkyni a zajistí tyto základní informace v krátkém časovém horizontu: 1. odhadne, o jak závažný problém jde

2. zajistí a uskuteční rozhovor s informátory a oběťmi

3. nalezne vhodné svědky

4. informuje preventistu, příp. VP

5. v případě, že se problém jeví jako velmi závažný, TU informuje kompetentní osoby neprodleně

2. Preventista nebo výchovná poradkyně – vyhodnotí údaje od třídního učitele

1. neprodleně zahájí šetření podle platných předpisů

2. svolá výchovnou komisi a přednese problém se zjištěnými informacemi

3. zajistí rozhovor s rodiči oběti a agresorů

4. provede vyhodnocení, návrh opatření

5. pracuje s celou třídou

6. je-li to potřeba, kontaktuje kompetentní instituce

3. ředitel školy – umožní organizační zázemí

1. uvolnění žáků i pedagogů z výuky pro šetření

2. v případě nutnosti (závažnosti případu) se jednání osobně účastní

3. Postup při šetření šikany

1. Odhad o jak závažný problém jde

Existuje 5 stádií, ve kterých se šikana vyvíjí. Je nutné, abychom se rozhodli, jestli budeme problém řešit sami (stadium 1 až max. 3) nebo jej postoupíme specializované instituci, např. SVP (stadium 4 - 5):

První stadium: Zrod ostrakismu

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

Druhé stadium: Fyzická agrese a přitvrzování manipulace

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity například z očekávané těžké písemné práce, z konfliktu s učitelem nebo prostě jen z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

Třetí stadium (klíčový moment): Vytvoření jádra

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šířitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejnižší, tedy ti „slabí“.

Čtvrté stadium: Většina přijímá normy

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

Páté stadium: Totalita neboli dokonalá šikana

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozdělení na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

V případě, že se rozhodneme pro vlastní zásah, je velmi dobré si stanovit *intervenční tým*. Zpravidla jde o ředitele, třídního učitele, školního metodika prevence, výchovného poradce plus možný externí pracovník.

Než se pustíme do vlastního šetření, je dobré mít zajištěno *organizační zázemí*. Jde např. o uvolnění některých žáků či učitelů z hodin, zvýšený dozor o přestávkách, časový prostor pro třídního učitele, metodika apod. V obecné rovině sdělíme informaci kolegům.

2. Rozhovor s informátory a oběťmi

Tento krok je v kompetenci *třídního učitele*. Na počátku zjišťuje vnější obraz šikanování. Hovoříme s těmi, kdo na šikanování upozornili a požádáme je o naprostou důvěrnost.. Mohou to být učitelé, rodiče žáka, spolužáci nebo kdokoli jiný. V *žádném případě* zatím nevyšetřujeme u těch, kteří jsou podezřelými pachateli. Při rozhovoru přijímáme fakta tak, jak jsou podána – nezpochybňujeme, nereagujeme obranně, snažíme se být důvěřiví, výpovědi zaznamenáváme dostatečně přesně – např. písemně, necháme podepsat. Jistě je na místě ocenění toho, kdo s informacemi přišel – není to jednoduché se rozhodnout (v případě žáků, rodičů).

Škola by měla být na tuto situaci připravená. Jak technicky – existuje *prostor*, kde si můžeme v klidu a bez rušení diskrétně povídat, tak *organizačně* – uvolnění některých žáků či učitelů z hodin, zvýšený dozor o přestávkách, časový prostor pro třídního učitele, metodika. prevence, příp. výchovného poradce.

Rodiče, by měli být ubezpečeni (prokazatelně – stačí si poznačit, kdy jsme spolu mluvili a o čem a založit do celého spisu), že jim pomůžeme, domluvíme se s nimi na případné ochraně dítěte a vzájemné spolupráci. Naznačíme jim příští kroky s tím, že budou informováni (buď průběžně nebo na závěr).

Je nutné, aby o **rozhovoru** s obětí agresoři **nevěděli!** **Přímá konfrontace oběti s agresorem je nepřijatelná!**

Otázky je možné klást zhruba v takové struktuře:

Co se stalo x děje ve třídě?

Co se ti líbí x nelíbí na chování spolužáků?

Kdo je oběť? Kolik jich je?

Kdo je agresor? Kolik jich je? (Kdo je iniciátor, formální x neformální vůdce ...)

Kdy a kde k šikaně dochází? Jakou formou?

Jak závažné činy?

Jak dlouho a jak často trvá?

Proč dotyčnému ubližovali?

Jak lze násilí v budoucnu zabránit?

3. Nalezení vhodných svědků

Třídní učitel, který zná třídu nejlépe, vytipuje vhodné svědky buď ve spolupráci s informátory nebo se obrátí na ty děti ve třídě, které budou pravdivě vypovídat (pokud si nejsou jistí o koho jde, je možné využít např. sociometrického šetření - SORAD).

V počátečních stádiích šikany není obtížné svědky nalézt – navíc jsou zpravidla ochotní vypovídat. Později to může být velký problém, neboť žáci začnou přijímat normy agresorů, mají strach apod. Objektívni výpovědi svědků jsou velmi důležité pro další postup.

Jde o to, abychom vybrali žáky, kteří s obětí sympatizují, kamarádí s ní nebo ji alespoň neodmítají – ideální jsou tzv. **nezávislí žáci** (ve smyslu nezávislosti na normách agresorů). **Doporučení, že učitel má za svědky vybírat slušné žáky, kteří se dobře učí, je zcela zavádějící.**

4. Individuální, případně i konfrontační rozhovory se svědky

Většinou stačí, když třídní učitel mluví s jednotlivými žáky. Důležité je zorganizovat vše tak, **aby o nich ostatní nevěděli** (lze se domluvit např. po vyučování) a zdůraznit **důvěrnost** rozhovoru.

Při zvolení vhodné taktiky a dodržení struktury otázek (stejně jako u rozhovoru s obětí), dozvíme se prakticky vše, co potřebujeme, tzn. co? kdy? kde? kdo? jak? ... se stalo. Konfrontaci svědků můžeme využít, vyskytnou-li se ve výpovědích závažné nedostatky či protimluvy. Protože konfrontace je složitá záležitost, třídní učitel by se měl poradit s preventistou nebo výchovnou poradkyní.

Je možné, že si svědek vytváří alibi nebo očerňuje jiné. Opět neděláme to, že bychom konfrontovali svědky s agresory a předáme šetření kompetentní osobou.

5. Ochrana oběti

Dítě, které je šikanované je třeba ochránit do doby, než bude vše vyřešeno. To lze např. zvýšením dozorů, organizačním zajištěním volných přechodů, volných hodin na oběd apod. V závažných případech, kdy je třeba dítě uchránit před výraznou agresí, může zůstat i doma.

Tento bod nemusí být nutně v uvedeném pořadí. Je třeba konat tak, jak vyžaduje aktuální situace. Jde spíše o záležitost, prolínající se celou strategií vyšetřování.

6. Informace preventistovi, příp. VP

Informace, které třídní učitel zjistil, předá preventistovi nebo výchovné poradkyni a společně stanoví další postup, informují ředitele a zajistí informaci rodičů.

7. Rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi nimi

Jedná se o poslední krok ve vyšetřování. Tento krok by měl být v kompetenci preventisty, příp. výchovné poradkyně.

Je nezbytně nutné být velmi dobře připraveni, jinak jde o ztrátu času. Musíme znát fakta, mít důkazy. Agresoři mohou zapírat, lhát, zpochybňovat, vyvracet. Dostávají totiž zprávu, že asi někdo „bonzoval“, což může mít fatální následky. Jednak k pomstě, ale také k zametání stop.

Hlavní význam je v *zastavení* jejich činnosti – *chráníme jak oběti, tak i agresory* samé před následky svého jednání.

Dá se použít několik technik „přitlačení ke zdi“ (metody znejistění – víme toho hodně, přičemž oni neví, co; výhodná je přítomnost dalšího kolegy, mocenské posazení při rozhovoru, konfrontace apod.). Lze např. upozornit na to, že každý další náznak šikanování bude trestán přísněji, vč. možné intervence Policie. Dále je možné nabídnout mírnější postup při sankcích v případě jejich spolupráce. Nenecháme se zatáhnout do jejich hry.

V podstatě nepotřebujeme jejich doznání. Máme toho tolik, že to bohatě stačí! Z výpovědi agresorů poznáme, že jsou informováni a tudíž připraveni, potom hovor bude víceméně formální, anebo poznáme, že mají snahu spolupracovat. Vždy *chráníme* zdroje svých informací.

8. Výchovná komise

Výchovná komise ve složení třídní učitel, výchovná poradkyně, školní metodik prevence a ředitel školy se navzájem doplňuje a informuje v činnosti. Pokud šetření probíhá řádně, veškeré informace získá, není potřeba využívat metodu

Pokud ovšem agresor zapírá, manipuluje se svědky a vyhrožuje oběti, využíváme zde metody vnějšího nátlaku (viz bod 7). Jde o společné setkání pedagogů a žáka – agresora i jeho rodičů, příp. zástupce externí instituce, pokud se podílela – např. pracovník SVP, Policie ČR apod. Zhotovujeme písemný zápis, zúčastněné osoby podepíší. Výchovná komise se setká také při návrhu výchovných opatření.

9. Rozhovor s rodiči oběti a agresorů

Preventista nebo výchovná poradkyně informují rodiče oběti a agresorů o situaci a ubezpečí je, že situace se řeší a o výsledku je budete informovat.

10. vyhodnocení, návrh opatření

Škála výchovných opatření, která je možným výstupem šetření podezření ze šikany nebo prokázané šikany:

- domluva třídního učitele, informace rodičům
- napomenutí a důtka třídního učitele
- důtka ředitele školy
- snížená známka z chování
- převedení do jiné třídy, pracovní či jiné výchovné skupiny
- podmíněné vyloučení
- vyloučení ze studia
- doporučení rodičům zainteresovaných dětí vyhledat odb. pomoc (SVP, psycholog aj.)
- mimořádná výchovná opatření: doporučení rodičům umístit dítě do pobytového oddělení SVP
- návrh OSPOD k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy.

Rodiče jsou informováni o zjištěních a závěrech školy, příp. šetření jiné instituce preventistou, příp. výchovnou poradkyní nebo vedením školy. Následuje dohoda o dalších opatřeních. Je-li třeba, spolupráce s rodiči probíhá již na úrovni informátorů, příp. ochrany oběti.

11. Práce s celou třídou

Po vyšetření šikany a potrestání viníků je třeba pracovat s celou třídou. V rámci třídnické hodiny je třída preventistou nebo VP seznámena s problémem, vč. výchovných opatření. Šikana je problém trvalý a je třeba k tomu tak přistupovat. Nejlepší prevencí je permanentní budování kamarádských a bezpečných vztahů v celé třídě. Při této práci je možné využít služeb externistů (pedagogicko psychologická poradna, středisko výchovné péče, společenství proti šikaně atd.)

12. Případný kontakt kompetentních institucí

V případě, že šikana dosahuje 4. – 5. stadium, kontaktujeme instituce, které jsou kompetentní při řešení šikany tohoto rozsahu – pedagogicko-psychologická poradnu, středisko výchovné péče (např. KOMPAS), OSPOD a v případě, že naplňuje skutkové podstaty trestných činů uvedených v MP, kontaktujeme i Policii ČR.

V Nové Pace dne 2. 9. 2024

Vypracovala: Jaroslava Vaněčková v. r.